

- євроінтеграції України. Український соціум: колективна монографія / за ред. В.С. Крисаченка. К.: Знання України, 2005. С. 645-650.
6. Арато Э., Коген Дж.. Возрождение, упадок и реконструкция концепции гражданского общества. Политическая мысль. 1996. № 1.
  7. Маркс К., Энгельс Ф. Сочинения. Изд. 2–е. Т.3. М.: Издательство политической литературы, 1955. 650 с.
  8. Нерсисянц В.С. На путях к праву: от социализма к постсоциализму. Советское государство и право. 1991. №2. С. 61-69.
  9. Новак–Каляєва Л.М. Сучасні тенденції до конвергенції в концепціях державного управління. Вісн. НАДУ при Презид. України. 2013. № 1. С.29–41.
  10. Івченко О.Г. Людина в структурі громадянського суспільства: філософія ідентичності. К.: Знання України, 2013. 379 с.
  11. Кваша О. Інформування про реформи не менш значиме за самі реформи. НДО–Інформ. 2017. № 1(53). С. 5–6.

Сацюк Іванна

ТЕРИТОРІАЛЬНА ОРГАНІЗАЦІЯ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ В УКРАЇНІ

У даній статті розкриваються територіальні основи організації місцевої публічної влади та основні засади територіального устрою України.

Ключові слова: територія, Конституція України, державна єдність, організація.

Модель територіальної організації влади в Україні реалізується через систему «політичного та економічного двовладдя»: діють призначені з центру місцеві державні адміністрації й обрані населенням органи та посадові особи місцевого самоврядування. Фактично штучно створено соціально непросту ситуацію конкуренції, коли обидві структури змагаються за і без того обмежені фінансові та інші матеріальні ресурси, а також за контроль над власністю. Незважаючи на те, що така ситуація є одним із чинників, які призвели до загострення в Україні політичної, соціальної та економічної кризи, законодавець не поспішає поставити крапку у проведенні децентралізації.

Чинна в Україні модель місцевого самоврядування унеможливорює реалізацію багатьох принципів місцевого самоврядування, вироблених практикою західноєвропейських держав (зокрема таких, як субсидіарність; самостійність у вирішенні питань, віднесених до відання місцевого самоврядування; свобода ініціативи в межах закону). Це підтверджує тезу

про те, що зміні підлягає недосконала система організації влади. Першочерговим завданням є здійснення адміністративно-територіальної реформи для забезпечення адекватної територіальної основи організації та функціонування місцевої публічної влади.

Конституція України містить розділ 9, присвячений питанням територіального устрою України. Так, ст.ст. 132, 133 містять норми прямої дії щодо основних засад формування внутрішньої територіальної організації держави. Саме відповідно до територіального устрою держави і відбувається формування органів державної влади та органів місцевого самоврядування, а отже, і реалізується місцева публічна влада.

Основними засадами територіального устрою України є наступні: єдність та цілісність державної території; поєднання централізації та децентралізації у здійсненні державної влади; збалансованість і соціально-економічний розвиток регіонів, з урахуванням їх історичних, економічних, екологічних, географічних і демографічних особливостей, етнічних і культурних традицій.

Єдність і цілісність державної території передбачає, що всі складові частини території держави (адміністративно-територіальні одиниці) перебувають у нерозривному взаємозв'язку, є елементами однієї системи, що характеризуються внутрішньою єдністю. Поєднання централізації та децентралізації в здійсненні державної влади означає, що центральні органи державної влади забезпечують інтереси загальнодержавного значення, розробляють загальнодержавні програми, визначають державну політику в усіх сферах суспільного життя, в свою чергу місцеві органи державної влади мають достатньо широке коло повноважень по вирішенню питань регіонального і місцевого значення. Крім того, територіальні громади наділені правом місцевого самоврядування, тобто правом особисто або шляхом формування органів місцевого самоврядування вирішувати питання місцевого значення на підставі і в порядку визначеному Конституцією та законами України.[1]

На сучасному етапі розвитку людської цивілізації найбільш характерною формою інституціоналізації впорядкованої життєдіяльності людських спільнот є держава, демократичне розуміння сутності якої в науці державного управління утвердилося саме як «політико-територіальної організації публічної влади». Таку точку зору, зокрема, поділяє народний депутат І. Верещук, яка зазначає, що «географічний простір є важливим конфігуратором системи державного управління, який може за певних умов слугувати чинником дезінтеграції, або ж інтеграції соціально-економічних та

управлінських процесів і є базисом для формування системи органів державного управління».

У сучасному адміністративно-правовому розумінні територіальна організація влади – це «визначена Конституцією України та переважно нормами вітчизняного адміністративного законодавства система органів публічної влади (місцеві органи виконавчої влади, територіальні органи центральних органів виконавчої влади та органи місцевого самоврядування) і взаємовідносини між ними, що формується відповідно до адміністративно-територіального устрою держави й має особливості функціонування на його різних рівнях». У соціально-політичному плані – це «зумовлена географічними, історичними, економічними, соціальними, культурними та іншими чинниками внутрішня територіальна організація держави з поділом її території на складові частини – адміністративно-територіальні одиниці – з метою забезпечення населення необхідним рівнем публічних послуг, раціональної системи управління соціально-економічними процесами, збалансованого розвитку усієї території держави». У державно-управлінському вимірі – це науково обґрунтована локалізація взаємопов'язаних просторових поєднань систем і форм організації влади, яка базується на нормативно-правовій і законодавчій основі та політичній організації [3, с.32-35].

Загально визнано, що інститут держави визрівав у надрах суспільства як інструмент впорядкування та регулювання суспільних відносин і всього процесу становлення, життєдіяльності та розвитку відповідної людської спільноти. Зрозуміло, що перші демократичні держави-міста Стародавньої Греції через свої географічні розміри та кількість мешканців були цілком спроможними ефективно управлятися з єдиного адміністративного центру за допомогою якщо не форм безпосередньої демократії, то з мінімальним проходженням управлінського рішення від органу, що його ухвалює, до виконавців. Проте вже в територіально великих державних утвореннях, зокрема у Стародавньому Римі, який підкорив численні народи й території та перетворився на імперію, управління такого типу ставало вже неможливим, втрачаючи свою ефективність у геометричній прогресії відповідно до зростання території держави.

Отже, задля виконання функцій влади та управління, ефективної діяльності державного апарату держава впорядковує свою внутрішню територіальну організацію, розділяє свою територію на адміністративні одиниці різного рівня, виду та юридично-правового статусу. Це має забезпечити оптимальну форму державної єдності центральних та місцевих

органів публічного врядування, найбільш раціональну та адекватну систему побудови державного апарату, ефективного здійснення ним владних повноважень та управління країною. Зокрема, відомий польський науковець Т. Качмарек необхідність територіалізації управління пояснює тим, що навіть найбільш раціональна організація центральної адміністрації не в змозі забезпечити належного виконання публічних завдань у межах усієї держави. Реалізація регуляційних, організаторських функцій держави не може відбутися без територіальної адміністрації, а багаторівневе управління нині є неодмінним елементом реалізації державних завдань.

Принципова важливість значення територіальної організації влади розкривається тим фактом, що в Основному законі будь-якої держави в обов'язковому характері закріплюються відповідне політико-територіальне співвідношення політичних інтересів та суспільних сил, особливості регулювання владно-суспільних відносин, що виникають із приводу організації та здійснення влади в системі органів публічного врядування країни [2 с.191-193].

Таким чином, підсумовуючи все вищесказане, ми можемо розглядати адміністративно-територіальний устрій, як систему внутрішньої територіальної будови держави, відповідно до якої будується система місцевих органів державної влади та органів місцевого самоврядування, реалізується місцева публічна влада та забезпечується розвиток регіонів, що сприяє збалансованому розвитку держави. Збалансовано побудований адміністративно-територіальний устрій безумовно сприяє формуванню оптимальної та дієвої системи місцевих органів публічної влади, але територіальна основа організації та функціонування місцевої публічної влади є окремим поняттям, що потребує з'ясування.

ДЖЕРЕЛА ТА ЛІТЕРАТУРА:

1. Калиновський Б. Реформування системи територіальної організації влади в Україні відповідно до міжнародних стандартів та принципів [Електронний ресурс] / Богдан Калиновський // *Visnyk*. – 2016. – Режим доступу до ресурсу: https://www.socosvita.kiev.ua/sites/default/files/Visnyk_3_4-2016-69-72_Kalynovskyi.pdf.
2. Сенишин Н. Сутність, зміст і форми територіальної організації влади держави / Назар Сенишин // Інститут гуманітарної підготовки та державного управління Івано-Франківського національного технічного університету нафти та газу. – 2020. – С. 220.

3. Білик П. Поняття та правова сутність управлінської категорії «регіон» // П. Білик. Право України. – 2001. – № 11. – С. 32–35.

Коритчук Наталя, Каменщук Тетяна

ЗАГАЛЬНІ ЗАСАДИ ОРГАНІЗАЦІЇ НАДАННЯ ПЕРШОЇ ПСИХОЛОГІЧНОЇ ДОПОМОГИ ПОСТТРАЖДАЛИМ В УМОВАХ НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ

Стаття присвячена дослідженням основних труднощів, а також можливостей у питаннях організації та реалізації надання послуг у сфері психосоціальної підтримки населення. Як один із шляхів вирішення зазначеної проблематики розглядається розповсюдження методу першої психологічної допомоги серед широких мас, а особливо – серед державних установ, які займаються гуманітарною роботою з населенням.

Особлива увага приділяється необхідності підготовки до роботи з населенням та координації наявних ресурсів у сфері надання послуг постраждалому населенню.

Ключові слова: перша психологічна допомога (ППД), надавачі послуг, постраждалі особи, надзвичайні ситуації, сфера психосоціальної підтримки населення.

Для кожного пересічного громадянина існує щоденна ймовірність опинитися в епіцентрі надзвичайної ситуації. Оминемо ситуацію, де людина стає безпосередньо постраждалою. Тоді залишається два варіанти — ви є очевидцем, чи надавачем допомоги постраждалим. Якщо Ви є співробітником будь-якої аварійної служби (Державна служба України з питань надзвичайних ситуацій, Нацполіція, Медицина катастроф, аварійна газова служба, працівник соціальної служби тощо), Вас викличуть чи направлять на місце події для виконання своїх службових обов'язків.

У разі ж, якщо ви стали пересічним очевидцем події (свідок ДТП), проживаєте в регіоні, де сталася тривала масштабна надзвичайна ситуація природнього (повінь, обледеніння, ураган) чи техногенного (вибухи на артскладах, витік аміаку на підприємстві) характеру, де є певна кількість (особливо якщо вона значна, багаточисельна) постраждалих осіб, виникає ймовірність залучення до роботи з населенням “усіх бажаних”.

Під час гуманітарних надзвичайних станів утворюється широкий спектр гострих і хронічних надзвичайних ситуацій, до яких призводять збройні конфлікти та стихійні лиха. Гуманітарні надзвичайні стани зазвичай призводять до масового переміщення людей. У такій ситуації потреба людей у базових послугах перевищує місцевий потенціал, оскільки місцеві